

ELŐSZÓ

2004-ben az Európai Unióhoz való csatlakozás nem érte váratlanul a magyar társadalmat. Magyarország a rendszerváltás óta készült arra, hogy visszatérjen ahhoz a nyugat-európai kulturális, gazdasági és jogi közösséghez, amelynek korábban évszázadokon keresztül a szerves része volt.

Jogi szempontból a csatlakozási folyamat már az 1991-ben megkötött társulási megállapodással¹ kezdetét vette. Értelmiségi körökben azonban már az 1980-as években aktív diskurzus folyt arról, hogyan tudna Magyarország a nyugati szövetségi rendszerhez csatlakozni. Ebből a szempontból meghatározó jelentőségűnek bizonyult, hogy az MTA keretei között az 1960-as években olyan kutatások indultak, amelyek a keleti és a nyugati, gazdasági kapcsolatokra épülő integrációs kísérletek jogi szempontú vizsgálatára irányultak. Ezekben a kutatásokban kiemelkedő szerep jutott MÁDL FERENCNEK, akinek már 1974-ben Európa-jog címmel monográfiája jelent meg. Mádl számára az európai integráció nemcsak tisztán jogi, hanem kulturális kérdés is volt. Korán felismerte, hogy hazánk európai csatlakozása a magyarság kulturális örökségét, a magyar jogi kultúra eredetét és megőrzését is érintő kérdés. Érdemes kiemelni, hogy Mádl ezzel kapcsolatos kutatásaihoz az 1956 után félreállított kiváló jogtudósoktól, NIZSALOVSKY ENDRÉTŐL és SZÁSZY ISTVÁNTÓL is támogatás és ösztönzést kaphatott.²

Húsz évvel az uniós csatlakozás után a kezdeti eufória természetesen már a múlté. Az integráción belül nehézségek mutatkoznak, amelyek részben külső tényezőkkel függnék össze. Ha azonban számba vesszük hazánk uniós tagságának előnyeit és hátrányait, nehéz kétségbe vonni, hogy az előnyök dominálnak.

Az uniós tagság a magyarság számára nemcsak anyagi-pénzügyi kérdés, sőt elsődlegesen nem is az. A két világháború után elszakadt, kisebbségbe került magyarok és az anyaország között az Unión belül sokkal könnyebb a kapcsolattartás. Továbbra sem megoldott viszont a kisebbségi jogok elismerése, amelyre uniós szinten régóta nagy igény lenne.

¹ 1994. évi I. törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás kihirdetéséről.

² Erről lásd: DOMANICZKY ENDRE: *Mádl Ferenc tudós és államférfi*. Mádl Ferenc Intézet, Budapest, 2023, 371.

A kapcsolattartás azonban az Unió más tagállamaiba költözött magyar állampolgárokkal is egy fontos kérdés. Kiutazhatunk hozzájuk korlátozás nélkül? Küldhetünk nekik pénzt korlátozás nélkül? Esetleg mi is vállalhatunk munkát más tagállamban korlátozás nélkül? Olyan lényeges kérdések ezek, amelyek ennek a kötetnek a témájául szolgáltak.

A „Jogászegyleti Értekezések” 2024 című kötet tizennégy szerző tanulmányait tárja az Olvasó elé, azzal a céllal, hogy a magyar jogrendszert az elmúlt húsz évben ért hatásokat bemutassa, felhívva a figyelmet az uniós jog és a magyar jog kölcsönhatásából adódó problémákra. Ha alaposabban feltárjuk ezeket a közjogot és magánjogot egyaránt érő hatásokat, joggal merül fel a kérdés, hogy a Mádl Ferenc által kiemelten fontosnak tartott magyar – és általában a tagállami – jogi kultúra mennyire őrizhető meg az uniós jog tengerében.

Budapest, 2024. augusztus 31.

dr. Bodzási Balázs
szerkesztő